

жаві нашій „успокоєнію“, тим більш виразними ставали вся безсилість думи в творчій економічній роботі, все убоботує її насидків.

Тож не диво, що останніми часами серед великих капіталістів наростає все більша опозиція керманчям державної думи октябристам. Російському капіталові мало того, що октябристи солідарізуються в політичних і культурних справах з урядом, що в справах соціальних вони навіть більш консервативні, ніж сам уряд. Йому треба таких заступників в державній думі, котрі цілком висловлювали б всі інтереси капіталу, котрі б не тільки оберегали громадський спокій, але і „творили“ б, вдобували б нові субсидії, казенні замовлення і т. ин. І от провідний орган російської спілки великого капіталу „Промисленность і торговля“ кличе промисловців і купців на виборах до четвертої думи „проводити людей, здатних обстоювати інтереси капіталу“.

Цей заклик і разом з тим осуд діяльності октябристів велими цікаве і знаменне явище на передодні виборів.

Ми розуміємося а ні скільки не тішимося ілюзіями, не прибільшуємо політичної активності великої промислової і торгової буржуазії в Росії. Виходячи на казенних восполібєніях, пасивна і мало свідомо, перейнята феодальною ідеологією, вона мало здатна до самостійної політичної ролі, до самостійних політичних виступів.

Нас також мало цікавить й те, чи доведе ця опозиція російського капіталу пануючому курсові до рішучого розриву в політичній і партійній октябристській, чи ж лишиться вона в сфері „благих порывов“, давши ще одну ілюстрацію політичної імпотенції російської буржуазії.

Але, мимого цього всього, опозиція капіталу велими цікаве явище, симптоматична подія.

На передодні виборів вона казує нам на зачатку зміну в громадському настрою навіть кругів, по своїй природі найменш опозиційних.

Політичний кризис у Хорватії.

Ми вже в „Гаді“ писали про політичні відносини у Хорватії, які після назначення нового бана дуже погіршалися.

Останні події у Хорватії дуже добре показують, що новий бан іде по старій дуже витоптаній дорожці—крайнього абсолютизму та бюрократичної самоволі.

Першим політичним кроком бана Цувай був роспуск хорватського сейму, та ще й перед тим як він айшовся. По хорватським законам нові вибори мусять відбутися не пізніше, як через три місяці після роспуску попереднього сейму. Але ходять чуття, що новий бан у цьому випадку не придержується правого порядку та нових виборів не назачають у законній строк. А для того, щоб оця самоволя була як небудь формально декорувана—має бути Хорватія стерована баном, щоб виникла потреба урядові вжити незвичайних політичних способів задля її „васпокоєння“.

Натурально, що доки не буде там внутрішнього ладу—доги не можуть відбутися сеймові вибори. Така політична логіка нового бана, про якого

будущетський офіціоз: „Pester Lloyd“ виписав, що він має задля Хорватії „Friedensmission“ себ то мирну місію. Бан Цувай дуже швидко показав увесь арсенал методів своєї політичної штуки. Коли загребські студенти скликали віче, щоб запротестувати проти неадекватного роспуску хорватського сейму—поліція залягла університет. В результаті чимало ранених та покалічених, а університет „впередь до особистих предисавій“ зачинено.

Що правда, хорватські студенти дуже енергійні. Одже відразу ділами ареагували на нове насильство уряду. Зняли університет та фактично унеможливили його зачинення. Загребське громадянство в ентузіазмом привітало цей енергійний протест свого студентства. Майже одночасно організована була поміч протестуючому студентству. До університету в міста посилали йку та зягали все, що було потрібне студентам. Навколо університету, натурально, було багато поліції та інших „блюстителей общественного спокойствия й порядка“, але студенти держалися дуже коректно, не дали себе апровокувати і поліція не могла до них прачепитися. Таким побитом уряд мусів відатися: студенти побдидали—університет було анову відчинено.

Цей університетський епізод—це тільки маленький уривок з великої івзвжк дуже часолевих, політичних насильств нового бана.

Об'єктом його політичних експериментів—цілком природно стала хорватська преса, яка слухає та гостро критикує новий політичний курс у Хорватії. Одже новий бан, щоб побутися цієї неприємної критики—„не мудруєву лувано“ дав наказ конфіскувати усі часописи, які хоч тронки критичніше подивляються на його політичну оснву: „праву мою не прелятсвуй“.

З „Agr immer Tagblattu“ Европа довідчалася, що минулого тижня в Загребі було конфісковано, як не всі хорватські часописи, так привайні більшість. А де-які,—як напр., „поступовой „Pogreb““ повбавлено права дрібно продажу.

Озріч цього новий політичний хорватський режим спеціально звернув увагу на опозиційних сеймових посів. На них поліція організує справжні полювання: вилловлює та арештовує.

Вже було вище зазначено, що мад'ярський полуофіціоз „Pester Lloyd“ обороняє та облює політику нового бана, пишучи про його „Friedensmission“ та про те, що йому дозволено вжити „сіх засобів“ задля відновлення нормального ладу в Хорватії. „Pester Lloyd“ дає „спростовує“ вістки хорватської преси про сучасне політичне положення в пій країні, закидаючи їм тенденційність та неадекватне інформування Європи про хорватські справи.

Не трудно бачити, що оці „спростованія“ роблять силньо мад'ярський уряд з новим баном, який є тільки заряддя в руках сершого.

Про це цілком отверго та цинічно написав недавно орган Алопої—„Magyar Hirlo“.

Цей часопис без викрутасів заявив, що Цувай через те було назначено новим баном, що 1) буде він рабський заряддя мад'ярського уряду, 2) а лішим політичним махером ніж попередні бани та що незвичай-

но добре знає штуку мад'ярської виборчої техніки.

Таким побитом „Magyar Hirlo“ цілком недозвичайно відкрив спільні мотиви назначення Цувая новим хорватським баном.

Мад'ярський уряд давно вже коопдинився на політичну автономію Хорватії, яку вже скільки років почав фактично обкривати. Але цього мало. Бані мад'ярські повинні хотять зробити формальний замах на хорватську автономію. Маскують цей замах бупім-то антидинастичним великохорватським рухом, котрий ніби то має прямувати до повного відокремлення Хорватії та хорватів від Венгрії. У цьому вєсому правдою є лиш те, що хорвати, які в останніх часах національно сильніше викристалізувались,—хотять законного додержання хорватсько-угорської унії з р. 1868 та категорично виступають проти обовогого ІІ толковання в дусі мад'ярського уряду. А оце саме не подобається мад'ярським „імперіалістам“.

Виділя й похід мад'ярського уряду проти автономних поступатів хорватів.

Не треба доводити, що сучасна політика мад'ярського уряду в Хорватії не мариться навіть з такою конституцією, якою є австро-угорська.

Отже не диво, що проти неї протестують оці навіть доляні, чорножукі часописи, як австрійська „Reichspost“ або „Ost-reichische Rundschau“.

Цілком природно, що такий аврчальний став, який навує тепер в Хорватії—не може тривати довго. Ці сучасний хорватський політичний кризис, щоб не скінчатася катастрофою, мусить бути негайно полагоженний. А є тільки один спосіб його поладження та розплутання: це—радикальний поворот політичного курсу в діаметрально протилежному напрямку, це—відновлення у Хорватії діевого конституційного ладу, який би забезпечив та додержав політичну автономію цієї транслейтанської країни.

погано; реформа, які були б корисні нашим селянам, не проведено; немає ні волевого земства, ні мирового суду. З'явились тільки націоналісти, які ухваляють в Думі урядові аловживання і добиваються моноольного поширення брошур, з метою покрити видатки клубу. Діло дійшло навіть до націоналізації лото (в Ворожжі). Такою специфічною політикою проявився навіть селянський бан, що видавав прикази про виліз в банкових устанках цезавіз для потрібних людей. Всею роботу Думи анульовано Державною Радою.

Російське життя йде по-за Думою і її волеим законодавством.

Покровський каже, що з промови прем'єра видно тільки одно, що на Русі живеться добре тільки міністрові фінансів та урядові.

ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ.

Головою Родзянко. Обмірковують далі пояснення міністра нар. освіти Кассо по запитанням про вищі школи.

Калушкін кінчає свою перервану промову: „Не могу помириться з думкою, що хто небудь вважає руських професорів не за людей порядку й законності. (Пурішкевич з міся: „Я вважаю“). Як рядовий професор, що не став ще фальсфебелем, я повинен сказати: ліберальні професори, але ж всі вони прахальники порядку й законності і між нами немає ні одного такого, який би бажав анархії в університеті.“

Студенти—наші діти, це російське громадянство. В масі студенти—цира, гарна молодь, з кращими бажаннями й завданнями. Студентів крвали і раніш, але ж до циркуляру Ради міністрів студентів судили, тепер же всі ватаки на суд азнено.

Міністр невідомо відкіля одержує списки і по цим спискам накладає на студентів кари.

Професорський суд має гарантії, араз же ці гарантії теж азнено.

Студенти спочатку увільняють, а потім вимагають від них доказів своєї невинності. Всякий суд повинен мати правду й милость, в суді-ж міністра немає ні того й другого.

Міністр нар. освіти в приводу заборони студентських зібравь,—каже Малаков,—висловив дуже цікаву думку, що право зібравь є право без усякого усяку прохати доволу аібравь. По думку треба вмістити на сторінках юмористичного журналу. Ліквідація 17 октябрія прикривається іменем боротьби за революцію. Студентські вєпорядки старі, нова тільки їхня форма—забастовка. За забастовкою коначе йде насилья, хитмиця обструкція, праве культурне дикунство. Як би забастовка була результатом автономії, тоді-б отагнути можна було обвинуватити за забастовки. Але-ж забастовки потахсь при повній одноступності автономії, при неможливіхого волюнтаризму.

Всі шість років першої забастовки до початку автономії були спробою перемогти забастовку заходами поліції. Коли зхвалювалось все громадянство, влада покинула університет і студентство лишилось з професурою, яку систематично дискредитували. При таких умовах а'зналась автономія.

З приводу автономії Кассо кавав: „автономія дала університетським Радам велику силу“. Це—поганий жарг, а не правда, автономія не дала ніко-

бавши заводи на адресу груп (сіоністів, українців і марксистів), які очевидно не можуть тепер виступити в якую небудь заяву з приводу його саві, автор і не подумав про те, що сам же вище хорвам по білому каже з такою, знаєте, коректною літературною джентельменською „лице допускають возможным не чинно посягати обвиняения по адресу лишь, азнавмо не имюющих возможности даже заявить о своем существовании“. (N. V. стил!) А заводи і навіть обвинувачення (зби спілка може зайти в руку чорносотеням) єсть в статті „Предвыборная перспектива“ і автор, або особа, „хорошо освідленая в д'їлах виборного характера“ азнає добре, що прилюдно одповідь йому в Одесі неможлива.

Але куди запрошує блюститель марксистського пуризма одеських виборців? До тої групи, яка відома в Одесі під назвизцем „взаимников“ (т-во „взаимного кредита“), яка піддержує „конституційно-демократичних“ кандидатів, яка так вдало виставляла раніше блискучу кандидатуру А. Чаушанського (пройшов чорносотенний бар. Рево), яка підтримувала кандидатуру Бродського (моментально арієскі депутатства після виборів), яка може похвалитися ортодоксальними кадетськими депутатами. Не отрицаю извѣстных недосдатков у згнх д'їятелів, нельзя же то же время азамать и ихъ достоинствъ... Чи не з цими діями („не отрицаю, нельзя забивать“) мусять еднатися марксисты? А як же л. буріст помирять марксистів із банковським ганделем?

Трудно говорити про те, що буде, але і зараз видно українці не повинні так ралісно і легко, і охоче приймати кандидатуру теперішнього депутата д. Нікольського. В Одесі в свій час було не мало зроблено, щоб одеський депутат виражались заявляю про інтереси українського народу в Думі. Але все-таки в Думі перше виступили марксисты в обороні холмських українців, а тоді вже і д. Нікольський. Правда, що і октябристи разом з д. Нікольським заговорили, Смішно було читати, як октябрист

Беллев указував на те, що в виділенні Холмщини холмський народ (!!) а злегся з волянським народом (!), а октябрист Скоропадський вітан виділення в інтересі українських народностей (!). До цах першою думською стилю (чим не стилі: холмський народ, народ волянський та українські народности!) треба додати і слова одеського депутата про те, що „знаючи Украинцы“ аiveness, що в Холмщині живуть українці. Бачите, це теж перлина стилю. Во д. Нікольський так висловився, ніби він сам не азнає, що таке Холмщина або Україна і „з чим її д'їать“, а от „знаючиха“ кажути... Не для смаренних об'єктивно-наукових уваг депутатів в Думу посилюються, не для того, щоб вони про сахар говорили, так як той Петро, що йому Іван оновив, віби жид-музика на весіллі бачив, як п'яний Іли,—так каже, що солодий“.

Кандидатура д. Нікольського в українських колах потребує детального об'єрвования. А в асального погляду слід виділити не в аіше депутатів, що він так часто і багато ходить по міністрах з проханнями про окремі справи (дрібном окремих студентів в університет то-що), бо від цього порушується цінність принципальної політики. І не тільки українці мусять роздивитися діяльність теперішнього депутата „безъ двумьсленностей и поблажек“, а й ті, що охоче приймають його кандидатуру і тут же поруч скаржаться на неможливе „безкандидатське“, специфічне одеське безлюддя. Це не вважале ім мокрим рядном насісти на ті кола, що з по-між себе теж могли б де-кого вказати. Безлюддя дісно істає, але саме там, де обстоюються інтереси тісного гуртка.

Отяка перша ластівка оповіщеної П. В. Струве боротьби. Коли стаття в „Од. Листку“ дісно відповідала намірам одеських виборчих верховодів, то д. Струве все-таки може пожалити, що його програма не точно виконується. В Одесі боротьбу почато і з „двумьсленностями“ без пардону, і з „поблажками“ на користь своїх людей.

Ан. В.—ко.

До майбутнього кооперативного з'їзду.

В марті місяці цього року від 11 по 16 числа в Петербурзі має відбутися загально-російський кооперативний а'їзд.

По програмі а'їзду участь в ньому братимуть лиш представники кредитових та сільсько-господарських кооперативів; товариські крамничі виключені—таким чином майбутній а'їзд обмине досить значну частину загально-російського кооперативного руху.

З огляду на важливість приводимо нижче докладну програму а'їзду.

1. Як зміни бажано зробити в теперішній законі про дрібний кредит та дові вартівні статуту інститутції дрібного кредиту. Роагляд §§ 1—49 проекту закона про кооперативні товариства, проекту, що вироблено комісією з председателем П. Н. Івановим, вибраною на першим загально-російським кооперативним а'їздом.

2. Чи користно, щоб установи дрібного кредиту вели посередничі операції, як саме, і що може сприяти розвитку цих операцій.

3. Чи можлива організація устан-

пиль курії кандидата нема і за ним повинно шукать поступові кола виборців.

Далі автор переказує чутки що до „націоналістичних“ груп. „Поговоравляючи о состоятельности яко-бы соглашения между группами сионистов и националистов-украинцев о „размежеванні“ между собой депутатских мѣст и взаимной поддержке, однако невѣрность чуток не азнаєва російському лібералові знити можливого суаротавника закидати про „умилность ихъ главней“ та заявляти про те, що „сторонники у нихъ среди избирателей настятъ аются въ гомеопатической дозѣ“. Хот і на основі чуток тільки балакає автор, та всеж успів і на такому грунті виявити свою повну безпорадність в справах національної й есуальної ідеології. „Какъ это ни странно (!), но по слухамъ къ этой националистической комбинаціи примыкает и группа лицъ, причисляющихъ себя къ марксистамъ; интересно азать, какъ эти „марксисты“ примыряютъ свою доктрину съ национализмомъ своихъ союзниковъ“.

Що можна проти цього сказати? Перше, що єсть різниця між націоналістичними елементами і національними групами. Про гомеопатичну дозу прихильників автор очевидно каже неправду, бо не так давно кандидат живіловський націоналістично на виборах вєсього кількома голосами не пройшов у Думу. В тому, що марксисты можуть на виборах скорше помиритися з українцями, ніж з ідеологією „Одеского Листка“, теж дивного нічого нема. До того в історії одеських виборів єсть випадок, коли марксистський кандидат пройшов у Думу за допомогою українців (депутатом не був через цеза). Ча допуская марксистська доктрина порозуміння з національними групами,—за одповіддю на це питання нехай би звернувся автор до певніших джерел, ніж його фантазія. Поки що, лишачись на грунті передвыборчих настроїв, ми йому порадили б не допускати прийняти тих гріхів, в яких він других обвинувачує. Зро-

Перед выборами.

(Лист з Одеси).

Коли б російська поступова преса таки звернула увагу на аяклик П. В. Струве „энергично, безъ всякихъ двумьсленностей и поблажекъ, вступить въ видную борьбу съ украинствомъ“, то теоретично вона з ним не агодилась би. Во теоретично справа стоить так: щерий проагатор національної російської ідеї помияляється що до практики російського націоналізму і російська інтелігенція не може тепер захоплюватися хоч би й ідейною боротьбою проти українства через те, що „русская Россия“ не є для всіхъ безусловнай, абсолютній і остачийній ідеал думок, азмгань і праці культурних людей вишньої Росії. Ку світова, що російські часописи куди радикальнійш за ті партії, яких ідеї вони проводять в життя: така вже кумедна психологія обивателя російського, що праві видють для нього поступове „Ветеране Время“, кадети—радикальну „Р'чь“, а октябристи—ліберальний „Голосъ Москвы“; (останній терпять і штрафи, і коф'єскати).

Отже той радикалізм теоретичний, а почасті розрахований на обивателя, упертого радикала, відказав би російській поступовій пресі, що нема причини підхоловувати щерий аяклик П. В. Струве, бо практика російського життя виразно каже: коли найвні ліберали шляхом певного наукового (чи якого там,—хто його розберє!) міркування приходять до теорії національного „притяжения и отталкивания“, то правтичний російський націоналізм на ділі азнає притаскати і жбурувати инородця, а коли патріотично-чисті і патріотично-невинні ліберали державної нації радять показати „національное лицо“, то активні націоналісти показують націоналістичну вику. Прощайте і коротше: ми не будемо азнаєвати українців, яких і без того яривдять чорносотенці, ми вавше обстоювали всіхъ нужденних, обремененных, пригнеченных і покривдженных...

Handwritten notes and marginalia in the right margin, including fragments like "ПО УКР...", "У ДІВІ...", and other illegible text.

му влади, бо тоді влади не було ні в кого.

А Касео почав порадити зніщити цю владу універсіями професорів. Науковці сили поробилися і вмість них ввівся проєкт фабрики-випуск професорів за кордоном.

Трофей Касео—це трофей переможця Тамерлана. Сотні універсіальних студентів, анішеві універсіети, придумана наука... І коли таку політику Дума зустріла ослесками, край цілком справедливо може спитати,—для чого ж нам така Дума? (Ослески в лівого боку).

Після промови Образцова, засідання закривається.

ПО РОСІЇ.

— Видавничу діяльність клубу націоналістів. На одному з останніх засідань ради національного клубу обговорювали питання про видавничу діяльність клубу в зв'язку з майбутніми виборами в Державну Думу. Думку видавати газету, як кажуть, заважили. Причина—обмаль коштів. Радикали для цієї мети скористувалися тими 70 тисячами карбованців, які пожертвував глибокій покійний Дроздов. Однак, виявилось, що Дроздов лишав заповіт, по якому цей капітал має залишитися незайваним, і тільки частину прибутків з нього можна вжити на видавничу діяльність союзу націоналістів. Але цього не вистачить для видання щоденної газети. Було вказано, що теперішній уряд, з Кюковцевим на чолі, зривається дати союзів в його видавничу діяльність допомогу. По адресу уряду висловлювалися докори. Вирішили, поки що, видавати щомісячник, в якому мають подавати відомості всеросійського національного клубу. Один з членів ради союзу цим не задовольнився і взяв на себе ініціативу організації нової газети. Для цього він одкрив підписку поміж членами клубу. Коли ця підписка матиме бажані наслідки, то за керівничого нової газети мають думку заклакати з Київса Савенка.

(Р.В.)

— Учтельська комісія. Маючи завданням поліпшити постановку навчання в татарських школах ялтавського повіту, місцевий інспектор народних шкіл організував комісію з учителів деяких татарських шкіл. В склад цієї комісії увійшли також і вчителі російських шкіл, що служили рівнім в народних школах. На візваннях мають виробити постановку загальних для всіх шкіл методів навчання. З Кавказу, з Туркестанської округи і в Казані виписали найкращі видання підручників для народних шкіл. Всі матеріали, які беруть по цьому питанню комісія, будуть подані на обговорення загальної візвання вчителів ялтавського повіту. Нову програму навчання подадуть на розгляд візвання інспекторів народних шкіл.

(Ш.к.и.Ж.)

— Курси гімнастики для вчителів. Саратовське земство одкинуло пораду саратовського військового начальника про організацію літніх курсів військової гімнастики для вчителів. Таке ж відвошення до "потішної справи" виявилось і камішинське земство. Послали в народних школах лікарів, тільки одну школу на весь повіт вивчили придатною для гімнастики. Крім того санітарний лікар доводить, що діти в сільських школах повіту настільки кволі та стомлені, що військова гімнастика буде їм тільки шкодити.

— Циркуляр про чиме поводження з учнями. Депутатський округу школярів округу розіслав циркуляр учителям середніх шкіл про те, щоб з учнями вони поводилися чиме. Циркуляр наказує не вживати по адресу учнів образливих привітцій і не піднімати їх на глум. Хто з учителів не буде користуватися цим вимогам, того будуть увільняти з посади.

(Ш.к.и.Ж.)

— Церковна школа. Із Судогоди, володимирської губернії, подають до "В.В." відомості, які яскраво малюють станове церковно-парафіяльних шкіл в цьому повіті. В селі Язикові церковна школа вміщується в маленькій, т сьвіт халуці. В цій хатині тоненькою перегородкою, що не доходить до стелі, одгороджені два закутки: один для вчительки, другий для церковного сторожа. Що робить в закутку сторожа—в класі все чути. Буває так: тільки що почне вчителька в класі учения,—однічність ся двері і в школу увальть процесія з християнцями, кадилами й вшпям: то йдуть хрестять дитяну. Завідуючий школою завіз такий звичай, що на такий випадок учения в школі припиняється, поки там одбудуться християни. В ті дні, коли одбувають християни, в шк-лі одгають молоді. Лунає регіт, п'яні вигуки,—діти все це мають переслухати, а потім взяти ся знову до учения.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

— Панахидя. Вчора, в день смерті Імператора Олександра ІІ в Софійському соборі пресвященний Никодим, єп. чигиринський, одслужив панахиду. На одраві були представники вищої київської адміністрації, поліції, судових властей, громадських інституцій і багато публіки.

В 2 г. дня цю ініціативу городського самоуправління одправлено пана-

хиду коло пам'ятника Імператорові Олександрові ІІ.

— Дем. житнього колосу. П. київський губернатор дозволив забирати жертви 6 марта на Демієві.

— Авіаційна виставка. Київське товариство повітряноруху ввпоряжає в Київі з 14 по 17 марта авіаційну виставку в помешканні старого вокзала. Виставлено буде моделі аеропланів, мотори і фотографії. Пра виставці одбудеться конкурсе моделей аеропланів. Крім того, на виставці буде ввпоряжено кілька лекцій по авіації.

— Київська губернска земська управа так розподілила асигновані першим черговам земським візванням 25.000 карб. на допомогу голодним: 10.000 карб. акмолинському губернаторові, 10.000 карб. крайній переселенській земській організації, 3.000 карб. саратовському земству і 2.000 карб. встановлено тимчасово в касі земства для допомоги переселенцям в Київщині.

— Назвз и містерства. Міністерство внутрішніх справ наказало губернаторам і градоначальникам не брати примусово штрафів, накладених на мешканців адміністрацією, а замінити їх арештом.

— Новий театр мініатюр одкривається в помешканні сінематографа Мясоевського. Режисер Скуратов.

— В думі. На позачерговому засіданні київської городської думи озвонувено назвати віцецьку улицу Кутузовською. Крім того, постановлено асигнувати по 500 карб. на подарунки Херсонському і Вендербурзькому полкам в дні їх столітніх ювілей, які ці полки незабаром святкують.

— Засідання історико-єтнографічного гуртка одбудеться сьогодні в 7½ год. ввечора в помешканні комерційного інститута.

Члени гуртка Н. І. Єрвет і А. А. Івановський прочитали реферати на теми: 1) "Первіе набіги кримських татар на Україну"; 2) "Члени ханства Закавказської церкви мезв'язда, арханг. губ. вь полов. XVIII вьку по невіданим документам".

— Кооперативний 'зід. 6—7 марта в помешканні київської агентури московської спілки товариських крам'ян в Київі, Подол, Савська ул., 16) одбудеться 'зід представників товариських крам'янь Київщини, що входить до Київської спілки. Програма 'зиду: 1) цифрове справоздання і становище Київської спілки на 1 ян. 1912 року; 2) план діяльності Київської спілки на 1913 рік; 3) цифрове справоздання і становище київської агентури Московської спілки товариських крам'янь на 1 ян. 1912 року; 4) взаємовідносини між Київською спілкою і товариствами, що входить до неї; 5) взаємовідносини між Київською і Московською спілками; бажаний і можливий напрям діяльності обох в київському районі; 6) порайонні гуртування товариських крам'янь.

— Сміготаяла. Учора ввечора коло городського театру почали роботи одроба з сміготаялкою "Гієна".

— Відділ садівництва при київському т-ві сільського хазайства скликає на 4 марта загальні збори, на яких проф. В. П. Єрмаков прочитав доклад: "Огчего габунуть наши фруктовыя деревья". Крім того, обговорюватимуть справу в пунсами для інструкторів садівництва і демонструватимуть оприскувателі всяких систем.

— Перелісь арештантів. Головне тюремне управління звернулось до київського губернатора з порадою зробити перепис ввзявиз на Київщині. Перепису буде зроблено тричі: 1 априля, 1 августа і 1 января 1913 року.

— Одставна П. А. Зілова. Офіційно опубліковано про одставку буншого почительця київської шкільної округи П. А. Зілова.

— Київський окружний суд розшукує священника Н. О. Кривницького, з Поділля, який збораз в духовенстві гроші, ніби то з доручення консисторії. Зібравши чималу суму, він утік. Обвинувачують його по 1667 і 1668 ст.ст. карного статуту.

— На Дніпрі. Вода в Дніпрі швидко почала підніматися. На пародах одішно готуються до навігації.

— З Київщини. "Лектор". 26 февраля до Черкас зайіав якийсь "лектор"—публіцист А. Муравьєв. Читав він на тему "Земля, женщина и школа". Публіки було багато. Вийшов цей "лектор" на естраду в чумарці, попросив всіх побути до кіна "лекції" і почав читати старі передовиці з "Московських Відомостей". Спершу він доказав, що семья в Росії загинула, а також загине і культура "в бездонній прирві анархії". Потім став балакати про жіноче рівноправ'я. "В Єваторії,—читав "лектор",—з прирвности його дама грала в лото і родила дитяну; це свідчать про те, що чоловік і жінка—не однакові і через це не можуть бути однакові й права.

Вся "лекція" була переповнена чужими словами. Один з слухачів попросив лектора пояснити йому слово "агломерат", та лектор сказав, що йому шкода. Зібрав він за свою лекцію 250 карб. і поїхав в другі міста читати свої лекції.

— З Полтавщини. З життя. Недавно в Прилуках на Олександрівській вулиці якийсь домовласник викопав ріє, щоб отікала вода. Вночі в цей рієв попав прохажий і втонув, бо нікому було врятувати. Після не-

щасного лишила ся жінка і двоє дітей.

— Прилуцьке обшество взаємного кредиту закінчило оброт за 1911 рік. Прибуток за рік 9.574 карб. 62 коп. Членів було 891 чоловік.

— Земство. В Ромнах гласні на земських зборах асигнували 150 тисяч карб. на будівлю нових шкіл і квартиру для вчителів в повіті. На цих же зборах обговорювали питання про одкриття в Ромнах вчительської семінарії. Предсідатель земської управы та деякі гласні одкинули це питання, бо, на їх думку, в роменьському повіті і так єсть багато вчителів: на одну вчительську посаду подається чимало кандидатів.

— Тубернульоз. На Полтавщині налічують слабих на туберкульоз (сухоту) коло 50.000 душ.

— Вибори в полтавському т-ві взаємного кредиту. 26—28 марта одбулись у Полтаві вибори управліючого та двоє його товаришів полтавського товариства взаємного кредиту.

На посаду управліючого головами всіх прогресивних партій обібрано Ішченецкого, члена першої думи. На посаду помішників обібрано кандидатів-українців: Демієвського більшістю 605 проти 497 і пероводом ца Чижевського—більшістю 585 проти 520. Кандидат К. Д. Смагня заболотирований—369 проти 780; кандидатів інших груп—Діленко 249—894, Черв'якський 421—808 і Колесніков 535—866.

— З Харківщини. Народна освіта. В 1911 році на Харківщині було 1.056 в-мьських шкіл, в яких училось 74.326 хлопчиків і 26.031 дитина, а всього —100.357 душ. Найбільше в-мьських шкіл у харківському та волчанському повітах, найменш в старобільському, купчанському та ізюмському.

— Тиф. В харківській поліції ширяться тиф. Телер там хоєри на тиф—привіз Гранковський, околочодний Кантун, чинаовик Воронов та городовий Мельников. Крім цих, єсть ще слаби.

— З Катеринославщини. Українські газети та журнали. На станції Верхнедніпровській одержуються такі українські газети та журнали: "Рад" 26 примірників, "Радя"—23, "Зав" —19, "Рідний Край"—11, "Літ.-Наук. Віст."—10, "Дніпрові Хвилі"—10, "Українська Жінь"—9, "Молода Україна"—4, "Світло"—3, "Українська Хата"—2, "Світ"—2, "Дзвінок"—1. Разом 120 примірників на суму 445 карб. В 1911 році на тій же станції одержувалось тільки 77 примірників.

— З Херсонщини. "Почта". В Єлизаветграді до губернатора прийшов редактор газети "Єлизаветградскої Телеграф" і прохав у нього субсидії для газети. За це він обіцяє боротися на передвборчих зборах до Думи з кадетами. Губернатор йому одмовив. На другий день в цій газеті була надрукована розмова губернатора з редактором. Номер газети був конфіскований, а редактора Воач Брувацка одшарфавано на 500 карб. "Недаєвий" редактор зник.

— Грім. У Брауці 27 февраля після першого весняного дня, був грим і йшов великий дощ з градом.

— Євонизни. На зборах в Одесі союзники обговорювали питання про участь духовенства в політичній боротьбі партій. На зборах говорили, що правительство, буди то, висловилось за таку участь духовенства, а київська духовна консисторія російська навіть спеціальний циркуляр, щоб духовенство ближче стало до політичного життя країни.

Потім говорили, що вищі ієрархи церкви—київський митрополит Флавіан, архієп. волінський Антоані та московський митрополит Володимер вігачуть участь духовенства в політичній боротьбі.

Збори прийняли побажання, щоб місцеве вище духовенство також наказало духовенству брати участь в політичній боротьбі.

— З Кубинщини. Суд. За оружний напад та пограбування майновоїської куцахи Кешєвої винавудила С. Медвямшвілі засудив воєний суд до смертної карі.

Буковина.

(Од власного корреспондента).

— Польська небезпека. Поляки все нові здобувають одержувати на Буковині. Дуже важкий уряд в краю, а саме уряд президента Ради культури крайній дотався в руки Польськ. Президентові дам назначено презеса буковинського польського клубу сеймового і члена Видлу краєвого д-ра К. Стефановича.

Пам'яті Т. Г. Шевченка.

З м. Печери, брацлавського повіту, на Поділлі, нас повідомляють, що 26 го лютого в 2 години дня в помещенні бібліотеки-читальні "Прогрива" була відправлена панахидя по Т. Г. Шевченкові. Ввечері того ж дня відбувся літературно-вокальний вечері; читали й декламували вірші й співали пісні, переважно з творів Шевченка. Слухачів зібралось багато.

З с. Вучая, ушчського пов., на Поділлі: в 51 роковини смерті Т. Г. Шевченка одправлено в церкві після літургії панахиду по поетові. Людей зібралось повна церква. Перед панахидою священник сказав промову, в якій згазував, хто був Шевченко і який його заслуги. На жаль, промова

була російською мовою, мало аровуюміло для місцевих селян.

— З Полтави: 26 лютого одправлено панахиду по Т. Г. Шевченкові. На панахиді прийшло дуже мало людей, бо в місцевих часописах й слова не було про те, коли має бути панахидя й де. З часописів добрим словом сиюм'янулошого страдника поета тільки консервативний "Полтавський Голос", в поступових же газетах в день 51 роковини смерті Т. Г. Шевченка не було й слова.

— З Тифліса: Місцева українська колонія ввпорядила 21 февраля вечері, присвячений пам'яті Т. Г. Шевченка. Перед початком прочитано коротеньку біографію поета. Потім мішаний хор проспівав "Завопів". Далі виставлено "Назара Стодолю".

— З Радомі: радомський українці одсвяткували Шевченкові роковини так: звернулися до найпопулярнішої в Радомі польської кнгардї д. Суханського з пропозицією зробити підчас Шевченкових роковин тоб то 25 і 26 лют. вист-вку українських кнжиком і портрета Кобзаря, та що д. Суханський з охотою згодився. Випісля кнжиком і чекали роковин з нетерплячкою. Врешті дждались. Гарний портрет Тараса, кнжик, оголошення про передплату газет та журналів українських ауніяли публіку, яка може вперше бачила українську кнжизу. Приемно було бачити, що коло виставки авсідли хтонебудь стоїть та роздивляється, що то воно за кнжизу, якою мовою писави.

Де-які кнжизки роскупивав, одє вже одє одічтати, що виставка звернула увагу публіки. Брак матеріальних асочев не дозволив одсвяткувати Шевченкові роковини більш урочисто.

Відрадне це явище ще й тому, що влісьня польської кнгардї д. Суханський поставився до української справи дуже прихильно, кажучи, що це "сусідська поміч", підкреслюючи тим своє симпатичне відношення до українства. На ті подібних ситуацій в українсько-польських стосунках цей факт дуже приємно вражає, бо вказує на те, що в польському громадянстві є елементи, які розуміють потреби українського життя й відносяться до українського відродження прихильно. І бо-зна, може коли б ці "елементи" були міцнішими, чи не було тоді поміж "гайдамацькими євонизми" й польським народом доброї згоди, і чи не легше було б боротись з темрявою сучасного життя?..

— З Кавказа: 26 февраля заходами українців одправлено в соборі панахиду по Т. Г. Шевченкові.

— З Кам'янця Подільського: 26 одправлено в Олександрівський церкві панахиду по Т. Шевченкові. Перед початком панахиди священник сказав коротеньке слово по-українському. Співав хор російсько-української трупи В. Н. Гамалія.

Поліцейстер заборонив т-ву "Прогрива" розсилати своїм членам друковані одовістія про панахиду, в газетах же надрукувати дозволив.

На 4 марта призначено в "Прогриві" літературно-музично-вокальний вечері, присвячений пам'яті Т. Г. Шевченка. 5-го марта в Пушквинській Домі ввпоряжає Шевченківський вечері трупа Гамалія.

З сучасних настроїв.

Початок весни.

Джурчать по вулицях струмочки, Тікає Логий, логий кат, Влізайть калюжі, як ставочки, Непевний всюда аромат.

Стоїть в задумі, спина чуха Од меланхолії двірник: Герольд весни уважно слуха, Як десь батькується візник.

Поперед нього сиву купу. Над ним фігурують горобці. А він стоїть, очима лупа,— Закляк і пашень у руді.

Цок-дзень! цок-дзень,—лунає всюдї За хвилю вулиця—рілля: Тийкий, слаби хто має груди,— Парувє крига, як земля.

Довкола сморід, бруд, міазм, Мов хтось сморі розворушав. І давить вас, у горлі оазиам... Двиряжк весну оповістав.

Весні Радій ІІ починаю: Без радю буде справжній рай! А поки-що—віймай хустину Й шильніше носа затуляй.

Давненько вже і нетерпляче Весни ми иншої ждемо: Оддало те життя собаче Й його ганебное ярмо.

Зима вдалась на-протуд люта. Коли-ж прокинеться од сна Божанна, пораз, думка скута? Коли вже приїде та весна?..

Ждемо весни, змагає, розвою, А часом... тисне кагтя: Подумать тільки—скільки гною Лягло на вулицях життя!

Возвороти—то одурієш, Коли шум чорний гауде, Учудієш, очумалієш,— Не заховаєшя нігде.

А приїде певне... Все почне жить,— Зелений шум і чорний рух; Влгодовийш тоді і нежить, Як вдаре в ніс весняний дух.

Шершень.

За кордоном.

В Китаї.

Юаншикий в маніфесті закликає військо додержуватись дисципліни, стояти на варті громадянського почуття, виправдять налі народу і врятуват Китай від загину. Маніфест прийнято з ентузіазмом.

В Пекинї і Тяньцзині всього покрано на смерть 1.000 душ виключно з голодї. Салдатів не карали.

Сун'ятсен завітає в столиці великих держав з метою найскорішого ухвалення республіки цими державами.

Кокочев дозволив російським фінансистам взяти участь в позичці Китаєч.

Нанкінська нарада, вітаючи Юаншикий з вступленням на посаду президента, повідомляє, що йому видається президентська печатка. Про вибори його президента оповіщається вся країна.

Турецько-італійська війна.

Пропозиція держав в Римі про згоду з Турцією потерпіла повне фіаско. З посередництвом ніхто вже не буде виступити. Незабаром Італія вживе рішучих заходів; її флот з'явиться в турецьких водах. Дипломати бояться, що підніметься східно-балканське питання в такій формі, якої досі не було ще. Турція спростував чутки, що італійські кораблі стоять в Єгейському морі. Але в Костянтинополі жауть, що італійці підійдуть до Дарданелів так само несподівано, як і до Бейруту.

Ніселення Кіаіси в великому страху, бо з'являється італійська ескадра.

Міланські газети повідомляють, що Італія готова прийняти операції в Червоному, Середземному і Єгейському морях, коли Турція введе своє військо з Африки.

Забастовочний рух.

Англійські шахтарі сподіваються, що забастовка буде тягтись тільки до Великодні. Робітничі каси запомогі виплатили забастовщикам на минулому тижні 66, а на цьому 238 тисяч фунтів стерлінгів.

Останні телеграми повідомляють, що шахтарі згодилися на спільну нараду з хазяями копалень під головним керуванням Асквіта.

В німецькому Рурському басейні баствує 220 тисяч душ. Християнські синдикати приєднуються до соціалістів. Забастовка перекинувалась в Лотарингію.

В Дунсборзі поліція з зброєю в руках виступила проти забастовщиків; єсть ранені з обох боків.

В Парижі розійшалась чутка про майбутню міжнародно забастовку шахтарів. Організації всіх країн велуть переговорити. Шахтарі Америки і Єлланї згодились.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

Всіні звістия.

ОХТИРКА. В театрі електричного т-ва д. Маресєва-де-Крешєво прочитав публічну лекцію на тему "Європа та Росія". Цей лектор, торкуючись життя всіх недержавних націй, перш за все торкуючись української нації коротенько розповідав про сучасне становище українства і про ті безсортні наслідки, котрі одягаються на наш культурно-просвітний рух з уст всяких Меньшикових і инш... Далі лектор висловив жаль, що в Росії українці і досі не мають тих прав, котрі мають інші народности і що сучасне українство терпить незаслужені утєски.

(Власн. кор.)

ПЕТЕРБУРГ. Родзяко переслав т-ву охорони народнього здоров'я 728 карб., абрани ним в день "Житнього колоса" в Думі.

Померла Комарова, яка видавала газету "Свіль".

В казському повіті арештовано двоє старців: сліпого й калку; вони признались, що вчинили 15 душогубств.

Петербургський градоначальник заквив проф-сіональний союз робітників друкарської справи. Закриття має зв'язок з запитанням в Думі фракції с.-д. про репресії протів проф-сіональних силля.

По справі "Дашакутєва" викрило 33 великих підлого і більше 20 оправок і підписок.

Нов. Вр. повідомляють з Гельсінфорса: багато офіцєрських і громадських чинів лодмаського відомства і де-кілька служачих на маяках подалися в одставку.

Саратівська дума асигнувала 100.000 карб. на ремонт кафедрального собора. Євєкопові Гермоганові дума одмовляла в цьому три роки.

МОСКВА. Наложено арешт на 8 число "Жавого Слова". Редактора позивають за порнографію.

Московське бігове товариство купило відомого расяка "Кр'яшма" за 175.000 карб.

За передержування і поширення нелегальної літератури в громадській бібліотеці с. Озера завідуючого бібліотекою Комарова засуджено на два тижні в крістоць, члена правління бібліотеки Юашова на два роки і студента Муранова на рік у крістоць.

ПЕТЕРБУРГ. Сенатору Організації доручено скласти проєкт організації охорани.

В саратівське земство надійшла заява од д-ра Глейсера з Чикаго про те, що, не вважаючи на угоди аврїя

